

ODOBEȘTI, VECHI CENTRU DE CERAMICĂ POPULARĂ DÂMBOVIȚEANĂ

Ionuț ANDREI

“...Olăria a avut în trecut un loc de cinste de care azi ne e greu să ne dăm seama. Ea era folosită atât la masa bogatului, cât și la a săracului, și a domnii singur, fără rivalele ei de astăzi, porțelanul și fierul smălțuit. Ceramica înfățișează la toate popoarele o manifestare artistică și populară de cea mai mare însemnătate...”

Barbu Slătineanu

Résumé:

Dans l'ambiance de l'habitation paysanne roumaine, la ceramique a toujours occupe` une place importante. La multitude et l` elegance des formes, les motifs et les compositions ornamentales ainsi que la chromatique harmonieuse, attestent l'anciennete` et la continuation du metier de la modelation des vases d` argile sur le territoire de la Roumaine. Une telle tradition ancienne dans le domaine de la ceramique se constate aussi dans le departement de Dambovita.

Situe` a` sud-ouest du departement de Dambovita, dans le centre de Odobesti out ete` produit des vases d` usage. La poterie produite` ici se distingue par l` elegance et la sveltesse des formes.

Ca pretutindeni în țară, și în Dâmbovița, meșteșugul olăritului a însemnat o preocupare perenă, mărturie grăitoare ale începuturilor lui reprezentându-le descoperirile neolitice ce se continuă cu ceramica dacică (Cătunu), prefeudală și feudală (Băleni, Târgoviște).¹

Apariția și dezvoltarea satelor specializate în confecționarea olăriei este condiționată de factori istorici și geografici – climatici speciali. În acest sens, existența argilelor și humelor necesare confecționării oalelor, precum și a lemnului pentru ars cuptorului sunt condiții esențiale. Factorilor naturali li s-au adăugat în partea de câmpie a județului lipsa pământului pentru agricultură, în acest sens majoritatea satelor de olari s-au dezvoltat pe marile domenii boierești.

Satele de olari din județul Dâmbovița produc în general ceramică de uz casnic – străchini, oale mici de fiert la foc, vase mari pentru murături sau untură, ulcioare, câni etc.

Așa cum am arătat, tradiția olăritului a cunoscut o largă răspândire în județul Dâmbovița – meșteșugul olăritului dezvoltându-se printre altele și datorită existenței Curții Domnești și a marilor conace sau reședințe boierești ori domnești și amintesc

¹ Gheorghe Bulei, Cicerone Mareș, *Ceramica populară din Dâmbovița*, Târgoviște, 1977.

aici Palatul de la Potlogi. Astfel sunt cunoscute centrele ceramice de la Drăgăiești – Pământeni, Dărmănești, Gheboia și Odobești.

În cele ce urmează ne vom opri asupra centrului ceramic de la Odobești a cărui vechime se pierde în timp.

Localitatea Odobești este situată în partea de S-V a județului Dâmbovița, între râurile Argeș și Dâmbovița. Numit și Hodobești, satul este amintit pentru prima oară la 5 septembrie 1533, când se spune că a fost dat de zestre de Ianăș clucerul fiicei sale Maria, iar aceasta l-a dăruit fiicei sale Neacșa căsătorită cu Peia portarul²

Primul document scris care atestă faptul că olăritul se practica la Odobești datează din anul 1836. În acest document se arată că existau « 20 de clăcași care practicau meșteșugul olăriei » Catagrafia din anul 1838 amintește la Odobești existența a 259 de familii, dintre care 25 erau de olari. De asemenea un alt document emis de primăria localității în 1945 circa 70 de locuitori din sat se ocupau cu olăria, producând câte 5000 – 8000 de oale de familie și că din cauza scumpirii lemnului de foc producția s-a redus.³

Vechi centru ceramic, fapt semnificativ pentru studierea unor aspecte specifice ale ceramicii dâmbovițene, olăria produsă aici se remarcă prin eleganța și zveltețea formelor, cu o decorație expresivă și unitară, cu motive arhaice incluse unei concepții decorative tradiționale, sugestiv redată cu humă albă pe fondul nesmălțuit al vasului.

Vasele produse la Odobești fac parte din categoria ceramicii roșii, fie că este smălțuită, fie că nu are glazură. Vasele sunt arse o singură dată sau de două ori, după cum sunt nesmălțuite sau smălțuite. Cercetările efectuate atestă faptul că în trecut s-a folosit cuptorul îngropat, apoi s-a folosit cuptorul de formă bitronconică, cu vată săpată la o adâncime de circa 0,50m., altul construit în întregime la suprafața solului.⁴

În ceea ce privește formele amintim oalele de diferite mărimi de la «puii» de 1 litru la «fierturile» de 3 litri, pârniile, oale cu o singură toartă, borcane, ulcioare, crățiți, tigăi străchini, farfurii, câni pentru apa etc. Borcanele de capacitate sunt frumos proporționate, ușor amforoidale iar oalele au o gură largă, puțin răsfrântă și o toartă. O formă elegantă o au «pârniile» cu fundul mic, pereții rotunjiți, gura larg deschisă și două toarte de o parte și de alta.⁵

Ornamentația vaselor de Odobești, ca de altfel a întregii ceramicii populare românești, se caracterizează printr-o stilizare accentuată, cu motive dispuse mai ales în compoziții circulare. Glazurarea vaselor este relativ recentă, începutul secolului XX. Elementele decorative folosite cu predilecție sunt “cordelele”(linii verticale cu humă albă, trasate cu lingura), “șerpișorii” lucrați cu pensula sau cu degetul, dungile simple, cele obținute cu “ potlogul crestă” sau cu un pieptene din lemn peste stratul de humă, rezultând acel grup de linii vălurite specifice olăriei de aici. Cu timpul, aici ca și în celelalte centre ceramice, decorația a fost completată prin apariția unor zone cu picături de smalt, scurse din corn, de obicei verzi, pe corpul vasului, în zona buzei și a toartei. Mai puțin întâlnite sunt motivele florale.

² Nicolae Stoicescu, Mihai Oproiu, *Dicționarul istoric al județului Dâmbovița*. Târgoviște , 1983.p.170

³ *Ibidem*.

⁴ Georgeta Stoica, Corneliu Mirescu, *Dărmănești și Odobești – două centre de ceramică populară din județul Dâmbovița.*, în *Studia Valachica*, Târgoviște, 1970, p.329

⁵ *Ibidem*.

În general, în centrul ceramic de la Odobești s-au produs vase de uz casnic, atât pentru satisfacerea nevoilor locale, cât și pentru schimb. Vasele erau vândute în târguri, olarii mergând cu căruțele până la Târgoviște, București sau pe Vale Râmnicului și a Buzăului, dar și în târgurile tradiționale învecinate: Potlogi, Găești, Titu, Cornățelu.

Trebuie precizat faptul că Odobeștiul este cel mai reprezentativ centru ceramic din sudul județului Dâmbovița, ceramica produsă aici fiind răspândită în satele din Câmpia Munteniei.

